

Позивний «Артист». Пам'яті Якова Ткаченка

Ольга Ямборко

Яків Ткаченко. Актор.

28 листопада 2025 року у Києві і 6 грудня у Дніпрі відбулися прем'єри документального фільму Ольги Кушнірової «Позивний "Артист"» про актора-воїна Якова Ткаченка. З початком повномасштабного вторгнення Яків добровільно став до лав Збройних сил України і загинув, виконуючи бойове завдання, у грудні 2024 року.

Учасниками фільму стали рідні, колеги по сцені та по кінозйомках, побратими та й сам Яків Ткаченко у відеозаписах-хроніках з особистого архіву, в т. ч. під час військової служби. Створенню фільму-портрета відомого в Україні актора передувала низка документальних проєктів, присвячених українським захисникам, здійснена групою телеканалу D1 на чолі з

Яків Ткаченко в ролі опришка Івана Сабата. «Довбуш». Режисер Олесь Санін. 2023.

Яків Ткаченко в ролі Славіка, Ніна Набока в ролі баби Зіни. «Припутні». Режисер Аркадій Непиталюк. 2017.

«Позивний "Артист"»

Режисерка Ольга Кушнірова

Сценаристка Іванна Агамірзоєва

Оператори: Андрій Миронюк, Данило Варава, Данило Скрипник, Ян Марковський

Монтаж Сергія Супруна

EFpictures, канал D1, LTV pictures за підтримки УКФ та ЗОШБр, 2025.

Яків Ткаченко. Воїн.

Ольгою Кушніровою у співпраці з ГО «Краєзнавчо-культурне товариство «Д.І.Я.» та за сприяння Українського культурного фонду. Так, ще у жовтні 2024 року Яків Ткаченко взяв участь у проєкті «Позивний "Україна"»¹, для якого дав інтерв'ю.

Появі ж фільму передувала документальна стрічка «Воїни Світла: Митці» (2025), показана у Дніпрі 18 жовтня. Тут ідеться про сімох українських митців, відомих своїми творчими здобутками, які з початком повномасштабної війни свідомо приєдналися до лав захисників України актора Олега Шульгу, художника і музейника Сергія Бурбело, письменника Валентина Поспелова, культурологиню та

етноспівачку Наталію Братчик, майстра пейзажної фотографії Дмитра Балховітіна, фронтмена гурту «Тінь Сонця» Сергія Василюка, кінорежисерку Ірину Середу. За словами авторів, через їхні особисті історії фільм ставить важливі

¹ «Ця війна нагадає саме Першу світову», - військовий "Артист" з Дніпра. <https://www.youtube.com/watch?v=d8BqjFVMW5A&list=PLKpo00yO3k11pWZtZ1Z1hOQUmBqBrlZuS&index=22>

Катерина Дробот, Тамара Ткаченко, Сергій Стрельніков у документальному фільмі «Позивний „Артист“». Режисерка Ольга Кушнірова. 2025.

питання: «Що спонукає людей мистецтва ставати добровольцями?», «Чи може мистецтво існувати під час війни?», «Чи можливо психологічно повернутися з війни?». Відтак, саме у заданому напрямку кінодокументалістики виник фільм «Позивний „Артист“».

Коло описаних та не згаданих тут проєктів, навіть при побіжному ознайомленні, окреслює певне рідне середовище однодумців. Крім того, у цьому контексті перед глядачем постає ще й українське мистецьке середовище Дніпра з чудовими відомими в Україні акторами, музейниками, етнологами, для яких професійне покликання виявилось моральним стимулом стати на захист Батьківщини. Серед них і Яків Ткаченко дніпрянин, вихованець Дніпропетровського театрального коледжу за спеціальністю «актор драми» та Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. Карпенка-Карого («режисура драми»). Його професійне становлення відбувалося на театральних сценах — спершу Дніпропетровського театру російської драми (до 2019 року), згодом Дніпровського українського музично-драматичного театру (до 2021).

Рідні стіни гріють. «Позивний „Артист“» знято у рідному місті Якова Ткаченка, і це дається взнаки — не в сенсі окремих акцентів, а в сенсі людей за кадром та в кадрі і головного героя фільму. Певно, другу основну роль після Якова Ткаченка у фільмі проживає його мама Тамара Ткаченко. Автори поступово розкривають особистість Якова Ткаченка. Спершу його творчий хист до акторства та режисури, до співпраці в команді. Біографічне тло, проілюстроване фотографіями з родинного архіву, фрагментами відеохронік виступів Якова Ткаченка, доповнюють розповіді матері про покликання її сина, шлях до становлення у професії від перших кроків у народному театрі «Чародій» до професійної сцени, а також коментарі друзів, колег-акторів Сергія Стрельнікова, Олега Шульги, Олексія Гнатковського і режисерів Аркадія Непиталюка та Олеса Саніна. В процесі оповідь детальніше зосереджується на акторських гранях Якова Ткаченка у кіно на прикладі його ролі Славіка у «Припутнях» (реж. А. Непиталюк, 2017) та опришка Івана Сабата у «Довбуші» (реж. О. Санін, 2023), під час втілення яких проявились і сильні людські якості виконавця.

«Грати самого себе — це взагалі найскладніша роль у житті. Тобто, зрозуміти, хто ти, що ти робиш, для чого ти в житті, для чого ти народився, і що ти взагалі робиш у суспільстві», — промовляє у кадрі сам Яків Ткаченко. 1 березня 2022 року, після

початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, актор вступив до лав Територіальної оборони міста Дніпра. Воював під Вугледаром. Отримав звання молодшого сержанта. Був головним сержантом взводу та в. о. командира взводу. Після контузії і важкого поранення знову повернувся на фронт, а в лютому 2023 року був демобілізований з лав ЗСУ. За той час Яків Ткаченко встиг знятися у «Довбуші», серіалі «Перевізниця» (2024) та фільмі «Татова подряпинка» (2024). Останні дві роботи були співзвучні з особистим досвідом Якова Ткаченка на фронті, позаяк у них він грав військових, які повернулися до мирного життя. «Зіграти війну неможливо, каже він, якщо ти її не бачив зсередини. Можливо, це буде правдиво, але все ж таки, людина, якщо вона слава Богу цього не бачила, то вона цього не відчує. Якщо б не було у мене військового досвіду і хтось колись запропонував би мені роль військового, який був саме на цій війні, я, мабуть би, відмовився».

Життя в тилу, на зйомках ненадовго втримало Якова Ткаченка — у вересні 2024 року він пройшов відбір до 3 ОШБр, підписавши контракт із ЗСУ. «Він себе не бачив у мирному житті на той час», — констатувала мати Тамара Ткаченко.

Глядачеві фільму «Позивний „Артист“» про свій шлях у війську Яків Ткаченко розповідає сам, а також його побратими — головний сержант роти 128 ОВМБр «Дике поле» Андрій, молодший сержант цієї ж роти Владислав та борець 3 ОШБр з позивним «Баскет» і колеги, митці-добровольці Олег Шульга, Сергій Василюк.

Яків Ткаченко загинув на фронті 10 грудня 2024 року. Він нагороджений орденом «За мужність» III ступеня, медалями «Ветеран війни», «За поранення» («За жертву крові в боях за волю України»), пам'ятною медаллю «Захиснику Вітчизни» (по-смертно). Звістку про загибель і їхнє життя після цього розповідають мати Якова та його подруга Катерина Дробот. Його останньою волею було розвіяти попіль його праху над Дніпром: «Я буду скрізь, в землі, у воді, в повітрі — буду скрізь з вами», казав він своїм рідим.

... Залишилися ролі у театрі та дванадцять ролей у кіно, які зробили його відомим в Україні актором — харизматичним, таким, якого не забудеш, навіть якщо це були не головні ролі. Яків Ткаченко запам'ятовується як людина та актор — герой свого часу і сучасне втілення архетипу січовика — козака характерника, невмирущого духу українського степу.

Фільм можна переглянути на онлайн-платформі телеканалу D1 в Youtube.